วุตฺโตทยํ

สงฺฆรกฺขิตมหาสามิตฺเถเรน วิรจิตํ

อุตฺตรธานิยํ วิหารธมฺเม มหาปาลิติปิฎกธปเนน

๒๕๖๖ พุทฺธวสฺเส มุทฺทาปิตํ

E-book 66

สารบัญ

เรื่อง		หน้า
รตนตฺตยปฺปณาม		๑
๑. **ปฐมปริจฺเฉท**	สญฺญาปริภาสานิทฺเทส	๒
๒. **ทุติยปริจฺเฉท**	มุตฺตาวิมุตฺตินิทฺเทส	๔
๓. **ตติยปริจฺเฉท**	สมวุตฺตินิทฺเทส	๗
๔. **จตุตฺถปริจฺเฉท**	อฑฺฒสมวุตฺตินิทฺเทส	๑๑
๕. **ปญฺจมปริจฺเฉท**	วิสมวุตฺตินิทฺเทส	๑๓
๖. **ฉฏฺฐปริจฺเฉท**	ฉปฺปจฺจยวิภาค	๑๔
นิคมนคาถา		๑๕

คำนำ

สถาบันบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก วัดวิหารธรรม อำเภอน้ำโสม จังหวัดอุดรธานี ได้ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นศูนย์กลางการอบรมให้ความรู้ภาษาบาลีและหลักธรรมในพระไตรปิฎกเบื้องต้น และจัดการเรียนการสอนบาลีใหญ่และพระไตรปิฎกระดับสูงอย่างจริงจัง แก่พุทธบริษัททั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ ผู้ใคร่ศึกษาพระสัทธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้เข้าใจ เพื่อปฏิบัติตาม และเพื่อสืบทอดได้อย่างถูกต้องตรงตามพระพุทธประสงค์

จึงได้จัดหลักสูตรการเรียนการสอนไว้ ๕ ระดับ คือ

๑. พระไตรปิฎกเบื้องต้น อบรม ๑ เดือน
๒. มหาสติปัฏฐาน ๔ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ๑ เดือน
๓. บาลีไวยากรณ์และแปลบาลีเบื้องต้น ๓ เดือน
๔. บาลีใหญ่และพระไตรปิฎก ชั้นนักศึกษา ๓ ปี
๕. บาลีใหญ่และพระไตรปิฎก ชั้นอาจารย์ ๒ ปี

คัมภีร์วุตโตทัย เป็นคัมภีร์บาลีใหญ่อีกคัมภีร์หนึ่ง ที่แสดงวิธีการแต่งกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ภาคภาษาบาลี ซึ่งรจนาโดยพระสังฆรักขิต มหาสามิเถระ ชาวศรีลังกา เมื่อพุทธศตวรรษที่ ๑๗ มีเนื้อหา ๖ ปริจเฉท ๑๓๗ คาถา เป็นทั้งหลักสูตรและอุทาหรณ์อยู่ในคาถาเดียวกัน ซึ่งเกื้อกูลต่อการประพันธ์และการวินิจฉัยเนื้อความของคาถาอันเป็นพระพุทธภาษิตต่าง ๆ ในพระไตรปิฎก และช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถยกเรื่องราวและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่ประสบเข้าเฉพาะหน้ามาประพันธ์เป็นกาพย์ กลอน โคลง ฉันท์ ได้ทันที

หวังว่าคัมภีร์วุตโตทัยนี้ จะมีอุปการะต่อการศึกษาบาลีใหญ่และพระไตรปิฎกเป็นอย่างดียิ่ง เพื่อรักษาพระพุทธศาสนาไว้ให้มั่นคงสืบไป

พระมหาสมปอง มุทิโต
ผอ.สถาบันบาลีใหญ่และพระไตรปิฎก

วุฑฺโตทยํ

นโม ตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส.

รตนตฺตยปฺปณาม

๑. นม’ตฺถุ ชนสนฺตาน- ตมสนฺตานเภทิโน
ธมฺมุชฺชลนฺตรุจิโน มุนินฺโททาตโรจิโน.

นิมิตฺต

๒. ปิงฺคลาจริยาทีหิ ฉนฺทำ ย’มฺทิตำ ปุรา
สุทฺธมาคธิกานำ ตำ น สาเธติ ยถิจฺฉิตำ.[๑]

คนฺถปริมาณาภิธานาทิ

๓. ตโต มาคธภาสาย มตฺตาวณฺณวิเภทนำ
ลกฺขฺยลกฺขณสำยุตฺตำ ปสนฺนตฺถปทกฺกมำ.

๔. อิทำ **วุตฺโตทยำ** นาม โลกิยจฺฉนฺทนิสฺสิตำ
อารภิสฺส’มหำ’ทานิ เตสำ สุขวิพุทฺธิยา.

---

[๑] ก. ยทิจฺฉิตำ, ยติจฺฉิตำ

๑. ปฐมปริจฺเฉท

สญฺญาปริภาสานิทฺเทส

คณสงฺเกตสญฺญา

๕. สพฺพคฺลา **มฺนา**ทิคลหู ภฺยามชฺฌนฺตครู **ชสา**
มชฺฌนฺตลา **รเต**เตฏฺฐ คณา โค ครุโล ลหุ.

คณนิยาม

๖. ภชสา สพฺพคลหู ปญฺจิเม สญฺจิตา คณา
อริยาทิมฺหิ วิญฺเญยฺยา คโณ อิธ จตุกฺกโล.

ครุลหุสรูป

๗. สโ์ยคาทิ จ ทีโฆ จ นิคฺคหีตปโร จ โย
ครุ วงฺโก ปาทนฺโต วา รสฺโสญฺโญ มตฺติโก **ลุ**ชุ.
๘. ปเร ปาทาทิสโ์ยเค โย ปุพฺโพ ครุกกฺขโร
ลหุ ส กฺวจิ วิญฺเญยฺโย ตทุทาหรณ์ ยถา.
๙. ทสฺสนรสานุภวเน นิพทฺธเคธา ชินสฺส'ยํ ชนตา
วิมฺหยชนนี สญฺญต- **กฺริยา** นุ กึ นา'นุรญฺชยติ.
๑๐. วิญฺเญยฺยา โลกโต สญฺญา สมุทฺโทสุรสาทินำ.
ปาโท เญยฺโย จตุตฺถ์โส ปทจฺเฉโท **ยตี** ภเว.
๑๑. **สม'มฑฺฒสมำ** วุตฺตำ **วิสมำ** จาปรำ ติธา
สมา ลกฺขณโต ปาทา จตฺตาโร ยสฺส ตำ **สมำ**.
๑๒. ยสฺส'นฺติเมน ทุติโย ตติเยนา'ทิโม สโม
ต'**ทฑฺฒสมมญฺญำ** ตุ ภินฺนลกฺขณปาทิกำ.

๑๓. ปาท'เมกกฺขรา'รพฺภ ยาว ฉพฺพีสตกฺขรา
ภเว ปาเทหิ ตํ ฉนฺทํ นานานาโม'ทิตํ ตโต.

๑๔. **ทณฺฑกา** จณฺฑวุฏฺฐยาทิ ปาเทหิ ฉหิ, ตีหิ ตุ
'**คาถา**'ติ จ ปรตฺเถวํ ฉนฺโท สญฺญา ปกาสิตา.

๑๕. อนนฺตโร'ทิตํ จ'ญฺญ'- เมตํ สามญฺญนามโต
'คาถา'อิจฺเจว นิทฺทิฏฺฐํ มุนินฺทวจเน ปน.

๑๖. วิเสสนามโต กิญฺจิ คเหตฺวา สพฺพโถ'จิตํ
ทสฺสยิสฺสาม'หํ เตตฺถ นามานา'วิ ภวิสฺสเร.

อิติ วุตฺโตทเย ฉนฺทสิ
สญฺญาปริภาสานิทฺเทโส นาม ปฐโม ปริจฺเฉโท.

๒. ทุติยปริจฺเฉท
มตฺตาวุตฺตินิทฺเทส

คณนิยม

๑๗. ฉฏฺโจ'ขิลลหุ โช วา คยุตา'ญฺเญ ฉ'คฺคณา น โช วิสเม
อริยาย'นฺตฑฺเฒ โล ฉฏฺโจ'นฺเต โค คณา ฉ'ญฺเญ.

ยตินิยม

๑๘. ปจมฑฺเฒ ฉฏฺโจ เจ สพฺพลเห'ตฺถา'ทิลหุนิ ภวติ ยติ
ตปฺปรโก,นฺเตปิ สเจ จริเมปิ ภวติ จตุตฺโถ'นฺเต.
๑๙. **อริยาสามญฺญ์** เจ ปุพฺโพ'ทิตลกฺขณ์ ภเว ยสฺสา.
๒๐. อาทิม'มถ ปาทยุคฺ ยสฺสา ตฺยฺ'เสหิ สา **ปถฺยา**.
๒๑. ยตฺถ คณตฺตย'มุลฺลงฺฆิ โย'ภยตฺถา'ทิโม ภเว **วิปุลา**.
๒๒. ครุมชฺฌโค ชกาโร จตุตฺถโก ทุติยโก **จปลา**.
๒๓. จปลา'คตา'ขิลฺ เจ ทลา'ทิมฺ ลกฺขณ์ ภชติ ยสฺสา
ปถฺยาลกฺขณ'มญฺญ์ **มุขจปลา** นาม สา ภวติ.
๒๔. ปถฺยาย ลกฺขณ์ เจ ปจมฑฺเฒ ลกฺขณ์ ตุ จปลาย
ทุติเย ทเล'ถ ยสฺสา ปกิตฺติตา สา **ชฆนจปลา**.

อริยาชาติโย.

๒๕. สพฺพ์ ปจมทเล ยทิ ลกฺขณ'มริยาย วุตฺต'มุภเยสุ
ยสฺสา ทเลสุ ยุตฺตคฺ วุตฺตา สา **คีติ** วุตฺตยติลลิตา.
๒๖. อริยายฺ ทุติย'ฑฺเฒ คทิตาขิลลกฺขณ์ ยฺ ตฺ
ภวติ ทเลสุ'ภเยสุปิ ยทิ ยสฺสา สา'ย'**มุปคีติ**.

๒๗. อริยาย'ฑฺฒทุวิตยํ ปุพฺโพทิตลกฺขโณ'เปตํ
วิปริยเยนา'ภิหิตํ, ยสฺสา สมฺภวติ เจ'ห โส'**คฺคีติ**.
๒๘. อริยาปุพฺพฑฺฒํ ยทิ ครุเน'เกนา'ธิเกน นิธเน ยุตฺตํ
ยทิ ปุพฺพฑฺฒสมานํ ทลมิตรํ โจ'ทิตา'ย'**มริยาคีติ**.

คีติชาติโย.

๒๙. วิสเม ฉ สิยุ์ กลา มุเข สเม ตฺว'ฏฺฐ รลคา ตโต'ปริ
เวตาลียํ ต'มุจฺจเต ลหุ ฉกฺกํ น นิรนฺตรํ สเม.
๓๐. เวตาลียโยปมํ มุเข ตํ **โอปจฺฉนฺทสกํ** รยา ย'ทนฺเต.
๓๑. **อาปาตลิกา** กถิตา'ยํ ภคคา'นฺเต ยทิ ปุพฺพมิว'ญฺญ์.
๓๒. ยทา'ทิโต ทกฺขิณนฺติกา จิเต'ตฺถ ปาเทสฺวา'ขิเลสุ โช.
๓๓. '**อุทิจฺจวุตฺตี**'ติ วุจฺจเต โช จา'โท วิสเมสุ สณฺจิโต.
๓๔. ปุพฺพตฺถ สเมสุ เจ คชา '**ปจฺจวุตฺติ**'รุทิตาติ สณฺจิตา.
๓๕. สมาสมา'ตฺรา'ทินํ สมา สํยุตา ภวติ ตํ **ปวตฺตกํ**.
๓๖. อสฺส สา สม กตา'**ปรนฺติกา**.
๓๗. ตท'ญฺญชา **จารุหาสินี**.

เวตาลียชาติโย.

๓๘. ทุวิก-วิหต-วสุ-ลหุ-อจลธิติริ'ห.
๓๙. **มตฺตาสมกํ** นวโม ลฺค'นฺเต.
๔๐. โช นฺลา'ถวา'ณฺณวา **วิสิโลโก**.
๔๑. ตทุวยโต **วานวาสิกา**'ขฺยา.
๔๒. ปญฺจฏฺฐนวสุ ยทิ โล **จิตฺรา**.
๔๓. คลฺยา'ฏฺฐหิ เจ'สา **วุ'ปจิตฺรา**.

๔๔. ย'มตีตลกฺขณวิเสสยุตฺ (จิตฺรา)
มตฺตา สมา'ทิปาทา'ภิหิตฺ (วิสิโลก)
อนิยตวุตฺตปริมาณสหิตฺ (วานวาสิกา)
ปถิตฺ ชเนสุ **ปาทากุลกฺ**. (วิสิโลก)
มตฺตาสมก ชาติโย.

๔๕. วินา วณฺเณหิ มตฺตา คา วินา วณฺณา ครูหิ ตุ
วินา ลหูหิ ครโว ทเล ปถฺยาทิโน มตา.

อิติ วุตฺโตทเย ฉนฺทสิ
มตฺตาวุตฺตินิทฺเทโส นาม ทุติโย ปริจฺเฉโท.

๓. ตติยปริจฺเฉท

สมวุตฺตินิทฺเทส

๔๖. ตฺยา เจ **ตนุมชฺฌา**.

คายตฺตี.

๔๗. **กุมารลลิตา** ชฺสฺคา.

อุณฺหิกา.

๔๘. **จิตฺรปทา** ยทิ ภา คา.

๔๙. โม โม โค โค **วิชฺชุมฺมาลา**.

๕๐. ภา ตลคา **มาณวกํ**.

๕๑. คฺลา **สมานิกา** รชา จ.

๕๒. **ปมาณิกา** ชรา ลคา.

อนุฏฺฐุภา.

๕๓. รา นสา ยทิ **หลมุขี**.

๕๔. **ภุชค-สุสุ-สฏฺฐา** นา โม.

พฺรหตี.

๕๕. มฺสา ชฺคา **สุทฺธวิราชิตํ** มตํ.[๑]

๕๖. มฺนา โย โค ยทิ **ปณโว** ขฺยาโต.

๕๗. มฺภา สคยุตฺตา **รุมฺมวตี** สา.

๕๘. เฉยฺยา **มตฺตา** มภสคยุตฺตา.

๕๙. **จมฺปกมาลา** เจ ภมสา โค.

๖๐. นรชเคหิ สา **มโนรมา**.

---

[๑] ฏี. อิทำ นามนฺตรญาปนตฺถเมว ปุน วุตฺตำ.

๖๑. **อุพฺภาสกํ** ตํ เจ โต มรา ลฺจ.
๖๒. โต ชา ครุนา'ย'**มุปฏฺฐิตา**.

ปนฺติ.

๖๓. **อินฺทาทิกา** ตา **วชิรา** ชคา โค.
๖๔. **อุปาทิกา** สา'ว ชตา ชคา โค.
๖๕. อนนฺตโร'ทีริต ลกฺขณา เจ, (อุเปนฺทวชิร)
ปาทา วิมิสฺสา อุ**ปชาติโย** ตา. (อินฺทวชิร)
เอวํ กิร'ญฺญาสุปิ มิสฺสิตาสุ, (อินฺทวชิร)
วทนฺติ ชาติสฺวิท'เมว นามํ. (อุเปนฺทวชิร)
๖๖. นชชลคา คทิตา **สุมุขี**.
๖๗. **โทธก**'มิจฺฉติ เจ ภภภา คา.
๖๘. เวทสฺเสหิ, มฺตา ตฺคคา สาลินี สา.
๖๙. **วาโตมฺมี** สา, ยติ สา มฺภา ตคา โค.
๗๐. ภา ตนคา โค, สุรส **สิรี** สา.
๗๑. โร นรา อิห **รโถทฺธตา** ลคา.
๗๒. **สฺวาคเต**'ติ รนภา ครุกา เทฺว.
๗๓. นนรลหุครูหิ **ภทฺทิกา**.

ติฏฺฐุภา.

๗๔. วทนฺติ **วํสฏฺฐ**มิ'ทํ ชตา ชรา.
๗๕. สา **อินฺทวํสา** ขลุ ยตฺถ ตา ชรา.
๗๖. อิธ **โตฏก**'มมฺพุธิเสหิ มิตํ.
๗๗. **ทุตวิลมฺพิต**'มาห นภา ภรา.
๗๘. วสุยุควิรตี นา, มฺยา'**ปุโฏ**'ยํ.

๗๙. นยสหิตา นฺยา **กุสุมวิจิตฺตา**.
๘๐. **ภุชงฺคปฺปยาตํ** ภเว เวทเยหิ.
๘๑. นภชเรหิ ภวติ'ปฺ**ปิยวทา**.
๘๒. วุตฺตา สุธีหิ **ลลิตา** ตภา ชรา.
๘๓. **ปมิตกฺขรา** สชสเสหุ'ทิตา.
๘๔. นนภรสหิตา'ภิหิ**ตุชฺชลา**.
๘๕. ปญฺจสฺสจฺฉินฺนา, **เวสฺสเทวี** มมา ยา.
๘๖. ภวติ หิ **ตามรสํ** นชชา โย.
๘๗. '**กมลา**'ติ เวยฺยา สยเสหิ โย เจ.

ชคตี.

๘๘. มฺนา ชฺรา โค, ติทสยติ'ปฺ**ปหสฺสิณี** สา.
๘๙. จตุคฺคเห, หิ'ห **รุจิรา** ชภา สฺชคา.

อติชคตี.

๙๐. นนรสลหุคา, สเรหุย'**ปราชิตา**.
๙๑. นนภนลคิ'ติ,ปฺ**ปหรณกลิกา**.
๙๒. วุตฺตา **วสนฺตติลกา** ตภชา ชคา โค.

สกฺกรี.

๙๓. ทฺวิหตหยลหุรถ คิติ **สสิกลา**.
๙๔. วสุหยยติ ริห, **มณิคุณนิกโร**.
๙๕. นนมยยยุตา'ยํ, **มาลินี** โภคิสีหิ.
๙๖. ภวติ นชา ภชา รสหิตา ป**ภทฺทกํ**.

อติสกฺกรี.

๙๗. นชภชรา สทา ภวติ **วาณินี** คยุตฺตา.

อฏฺจิ.

๙๘. ยมา โน โส ภลฺคา, รสหรวิรามา **สิขรณี**.

๙๙. รสยุคิสิโต โน โส มฺรา สฺลา, คฺยทา **หริณี** ตทา.

๑๐๐. ม**นฺทกฺกนฺตา**, มภนตตคา, โค ยุคุตฺวสฺสเกหิ.

อจฺจฏฺฐิ.

๑๐๑. โม โต โน โย ยา, **กุสุมิตลตา**, **เวลฺลิตา**'กฺขุตฺวิสีหิ.

ธฺติ.

๑๐๒. รสุตฺวสฺเสหิ ยฺมา นสรรครู, **เมฆวิปฺผุชฺชิตา** สา.

๑๐๓. อกฺกสฺเสหิ ยติ มฺสชา สตตคา, **สทฺทูลวิกฺกีฬิตํ**.

อติธฺติ.

๑๐๔. **วุตฺต**'มีทิสํ ตุ นามโต รชา รชา รชา ครูลหู จ.

กติ.

๑๐๕. มฺรา ภฺนา โย โยตฺร เยนตฺติมุนิยติยุตา, **สนฺธรา** กิตฺติตา'ยํ.

ปกติ.

๑๐๖. โอ นรนา รนา จ ถ ครู, ทสกฺกวิรมญฺหิ **ภทฺทก**'มิทํ.

อากติ.

อิติ วุตฺโตทเย ฉนฺทสิ
สมวุตฺตินิทฺเทโส นาม ตติโย ปริจฺเฉโท.

---

๔. จตุตฺถปริจฺเฉท

อฑฺฒสมวุตฺตินิทฺเทส

๑๐๗. วิสเม ยทิ สา สลคา สเม
ภตฺตยโต ครุกา **วุปจิตฺตํ**.

๑๐๘. ภตฺตยโต ยทิ คา **ทุตมชฺฌา**.
ยทิ ปุนเร'ว ภวนฺติ นชา ชฺยา.

๑๐๙. ยทิ สตฺติตยํ ครุยุตฺตํ
เวควตี ยทิ ภตฺติตยา คา.

๑๑๐. โต โช วิสเม รโต ครู เจ
สฺมา ชฺคา **ภทฺทวิราช**'เมตฺถ โค เจ.

๑๑๑. วิสเม สชา สครุยุตฺตา
เกตุมตี สเม ภรนคา โค.

๑๑๒. **อาขฺยานกี** ตา วิสเม ชคา โค. (อินฺทวชิร)
ชตา ชคา โค ตุ สเม'ถ ปาเท. (อุเปนฺทวชิร)

๑๑๓. ชตา ชคา โค วิสเม สเม ตุ. (อุเปนฺทวชิร)
ตา โช คคา เจ **วิปรีตปุพฺพา**. (อินฺทวชิร)

๑๑๔. สสโต สลคา วิสเม สเม
นภภรา ภวเต **หริณปฺลุตา**.

๑๑๕. ยทิ นนรลคา นชา ชรา
ยทิ จ ตทา'**ปรวตฺต**'มิจฺฉติ.

๑๑๖. วิสม'มุปคตา นนา รยา เจ
นชชรคา สมเก จ **ปุปฺผิตคฺคา**.

ทฺวยํ มิทํ เวตาลียปฺปเภโท.

๑๑๗. สา **ยวาทิกา** มตี รชา รชา ตฺว-
สเม สเม ชรา ชรา ครู ภเวยฺยุ.

อิติ วุตฺโตทเย ฉนฺทสิ
อฑฺฒสมวุตฺตินิทฺเทโส นาม จตุตฺโถ ปริจฺเฉโท.

๕. ปญฺจมปริจฺเฉท
วิสมวุตฺตินิทฺเทส

๑๑๘. นา'ฏฺจกฺขเรสุ ปาเทสุ สฺนาทิมฺหา โย'ณฺณวา วตฺตฺ.
๑๑๙. สเมสุ สินฺธุโต เชน **ปถฺยาวตฺตฺ** ปกิตฺติตฺ.
๑๒๐. โอเชสุ เชน สินฺธุโต ต'เมว **วีปรีตาทิ**.
๑๒๑. นกาโร เจ ชลธิโต **จปลาวตฺต**'มิจฺเจ'ตฺ.
๑๒๒. สเม โล สตฺตโม ยสฺสา **วิปุลา** ปิงฺคลสฺส สา.
๑๒๓. **เสตวสฺสา**'ขิเลสุปิ.
๑๒๔. เภน'ณฺณวา **ภพฺพิปุลา**.
๑๒๕. เอว'มญฺญา โร จตุตฺถา.
๑๒๖. โน'ณฺณวา เจ **นวิปุลา**.
๑๒๗. โต'ณฺณวา ตถา'ญฺญา สิยา.

วตฺตปฺปเภโท.

๑๒๘. นทิสฺสเต'ตฺถ ยํ ฉนฺทํ ปโยเค ทิสฺสเต ยทิ
วิสมกฺขรปาทํ ตํ **คาถา** สามญฺญนามโต.

อิติ วุตฺโตทเย ฉนฺทสิ
วิสมวุตฺตินิทฺเทโส นาม ปญฺจโม ปริจฺเฉโท.

๖. ฉฏฺฐปริจฺเฉท
ฉปฺปจฺจยวิภาค
ปตฺถารนย

๑๒๙. **ปตฺถาเร** สพฺพเค ปาเท ปุพฺพคา'โธ ลฺปเร สมา
ปุพฺเพ ครุ เต จ มิเม กตฺตพฺพา ยาว สพฺพลา.

นฏฺฐนย

๑๓๐. **นฏฺฐสฺส** โย ภเวยฺย'งฺโก ตสฺมึ โล'ทฺธิกเต สเม
วิสเม ตฺเว'กสหิเต ภเวยฺย'ทฺธิกเต ครุ.

อุทฺทิฏฺฐนย

๑๓๑. เอกาทินุกฺกเมน'งฺเก ปุพฺพาโธ ทฺวิคุเณ ลิเข
มิสฺสเกหิ ลหุฏฺเจหิ เส'เกหุ'**ทฺทิฏฺฐกํ** ภเว.

สพฺพคลกฺริยนย

๑๓๒. วุตฺตกฺขรสมา สงฺขฺยา ลิกฺขฺย เสโก'ปรู'ปริ
เอเกกหีน'เมกาทิ- นุ'ฏฺจาเน **สพฺพคาทิกํ**.

วุตฺตสงฺขฺยานย

๑๓๓. ครุกฺริยา'งฺกสนฺโทเห ภเว สงฺขฺยา วิมิสฺสิเต
อุทฺทิฏฺจ'งฺกสมาหาโร เส'โก เว'มํ สมานเย.

วุตฺตอทฺธานย

๑๓๔. สงฺขฺเยว ทฺวิคุเณ'กูนา วิตฺถารา'ยามสมฺภวา
วุตฺตสฺส'ทฺธ'นฺตรานญฺจ ครุลานญฺจ องฺคุลํ.

อิติ วุตฺโตทเย ฉนฺทสิ
ฉปฺปจฺจยวิภาโค นาม ฉฏฺโฐ ปริจฺเฉโท.

นิคมนคาถา

๑๓๕. เสล'นฺตรา'ยตนวาสิกสีลตฺเถร-
ปาโท ครุคฺคุณครุชฺชยตํ มเม'โส
ยสฺสปฺปภาว'มวลมฺพ มเย'ทิโสปิ
สมฺปาทิโต'ภิมตสิทฺธิกโร ปรตฺโถ.

๑๓๖. ปรตฺถสมฺปาทนโต ปุญฺเญนา'ธิคเตน'หํ
ปรตฺถสมฺปาทนโก ภเวยฺยํ ชาติชาติยํ.

๑๓๗. อวโลกิตมตฺเตน ยถา ฉปฺปจฺจยา มยา
สาธิตา สาธยนฺเต'ว- มิจฺฉิตตฺถ'มฺปิ ปาณิโนติ.

๑๓๘. *เย'นนฺตตนฺตรตนากรมนฺถเนน*
มนฺตา'จโลลฺลลิตญาณวเรน ลทฺธา
สารา มตาติ สุขิตา สุขยนฺติ จญฺเญ
เต เม ชยนฺติ ครโว ครโว คุเณหิ.[๑]

๑๓๙. *ปุญฺเญน เตน ชินปตฺติ ยทา ภเวยฺย*
ตาวาห สาริตนุโชว สตี มติมา
เตโช ติเหตุปฏิสนฺธิ อโมฆรูปี
ลกฺขี ธิติพลปสตฺถคุโณ ภเวยฺยํ.[๒]

อิติ สงฺฆรกฺขิตมหาสามิตฺเถเรน วิรจิตํ.

วุตฺโตทยํ ปรินิฏฺฐิตํ.

[๑-๒] เทฺวเม คาถาโย ปุพฺพคนฺเถ น สนฺติ.